

**LOOSE
ENDS**

**PROJEKT
ZÁRÓKONFERENCIA**

Roma felnőttek lehetőségei
a gyógypedagógiai iskola
után

*"...biába jártunk, csak
megbuktunk"*
nem-formális pedagógia
Roma fiatalok
integrációjáért

Szentpétery-Nagy Melinda

Hatáspont Tanoda, Együttható Egyesület

ELTE NDI

HatásPont Tanoda

Együttható Egyesület – 2014 HatásPont Tanoda Gyöngyös

- Tanodába járó gyerekek csoportja változott

1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben ma már szinte csak az részesül, akinek egyik szülője sem dolgozik (hivatalosan).
2. Megemelkedett a szegregátumokból érkező gyerekek száma → white flight, kapacitás problémák (*sokan vagyunk, de nem elegenden*)
3. Új tapasztalatok → számos tanuló szülője fiatal és gyógypedagógiai általános iskolába jártak
4. Gyerekeik látszólag ugyan azt az „utat” járják, attól függetlenül, hogy nem gyógypedagógiai iskolába járnak

Korábbi kutatásaink

Korábbi kutatásaink eredményei:

- LEADNFL : diszkrimináció az iskolában, a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya
- Moonwalk: A tanárok hozzáállása az integrációhoz - 112 tanár válaszolt, kb. 61% ellenzi az enyhe értelmi fogyatékossgal élő gyermekek integrációját, melynek okai 1. a differenciálással kapcsolatos ismeretek hiánya, 2. alulfizetett tanári munka, 3. hatékony tanítással/tanulással kapcsolatos gondolatok.
- Rövid, félig strukturált interjúk (2020) Gyöngyös helyi szegregátumában olyan szülőkkel, akiknek a gyermeke speciális iskolába jár. Ezek tapasztalatai:
  1. Az óvodában a pedagógusok nem veszik észre a jövőbeni tanulási nehézségekre utaló jeleket, így az óvoda nem kompenzálja a *generációs szegénységből* következő hátrányokat; az iskolában a pedagógusok visszajelzést adnak a helyzetről a szülőknek, amikor már késő, pedig a kora gyermekkori fejlesztéssel megelőzhető lenne a tanulási problémák egy része
  2. Megkapják a diagnózist a szakértői bizottságtól, majd az iskolai pedagógus javasolja a szülőnek, hogy vigye különnevelő iskolába a gyereket, mert nincs meg a tudása és az ideje a kellő odafigyelésre.
  3. A pedagógusok nem tudnak elég figyelmet fordítani a gyerekekre.
  4. A családoknak olcsóbb különnevelő iskolába járatni a gyerekeiket, mint integrált iskolába

Loose Ends

Ha megismerjük a történetüket, akkor jobban megérthetjük, hogy milyen segítségre van szükségük és mi az amit mi tehetünk értük.

A projekt az ERASMUS + ifjúság támogatásával valósul meg.

Nemzetközi kutatás – Romániai és Észak-Macedón partnerek részvételével.

A magyar kutatás helye: Heves megye

Kutatási eszközök:

- Országonként 25 félig strukturált interjú
- Kutatási napló
- Helyszínfotók
- Interjú alanyok rajzai

Mintavétel: Hólabda

Vizsgált populáció: Önmagukat romának valló 16-30 év közötti fiatalok, akik gyógypedagógiai iskola tanulói voltak

Adatfelvétel ideje: 2021. június 1 - szeptember 11.

Loose Ends

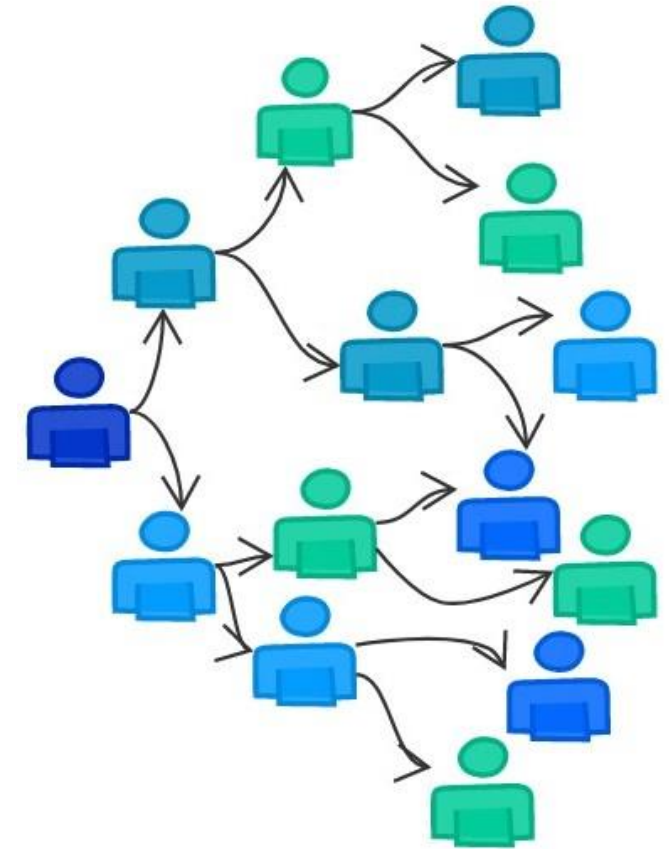
A kutatási kérdések:

- Milyen hasonlóság van a gyógypedagógiai iskolába járt roma fiatalok oktatási pályafutásában?
- Milyen tényezők akadályozták az integrálva oktathatóságukat?
- Milyen előnyei és hátrányai vannak számukra, hogy gyógypedagógia iskolába jártak? (például: munka, szociális készségek, részvétel a közösségi életben, önálló életvitel)
- Felfedezhető-e valamilyen mintázat a marginalizációban?
- Hol és hogyan tud az ifjúsági munka beavatkozni az életükbe?

Loose Ends

Loose Ends

- Interjúalanyok átlag életkora: 25,5 év
- 92,5% Gyöngyösi lakos
- **78%** az adatfelvétel időpontjában két gyöngyösi szegregátumban lakott – „**cigány telep**”
- Nemek szerinti megoszlás – közel azonos (nő 52%, férfi 48%)
- 66,7% - használta családjában a magyar és roma (másári) nyelvet egyaránt
- 7,4% - kizárólag roma nyelvet használ családtagjaival
- Az **interjúfelvételek időpontjában átlagosan még 5 fő tartózkodott** az interjúalanyon kívül még a helyszínen
- Interjú helyszíne: udvar (11 fő), konyha (9 fő) – **helyhiány és „többfunkciós” élettér**

Loose Ends

Van-e az iskolai végzettségnek hatása a foglalkoztatásukra?

Nincs – magas körökben a munkanélküliség, alkalmi munka, nem bejelentett foglalkoztatás

Befolyásolja-e esetükben a gyógypedagógiai iskolába járás az elhelyezkedést?

Nem

Lemorzsolódási okok:

Családalapítás 7 fő

„Nem szeretett iskolába járni”: 6 fő

Családtag halála, ápolása: 3 fő

Dolgoznia kellett: 2 fő

Iskolai sikertelenség: 1 fő

Ezeket nem feltétlenül lehet ilyen mértékben elkülöníteni!

Loose Ends

Tanodás tanuló rokona: 11 fő
Tanodás tanuló szülője ebből 6 fő

Iskolai végzettség:

22% - nincs meg a 8 osztály

67% - általános iskola

Ebből 27% 10-11 osztályt végzett, de szakmunkás képzésből lemorzsolódott.

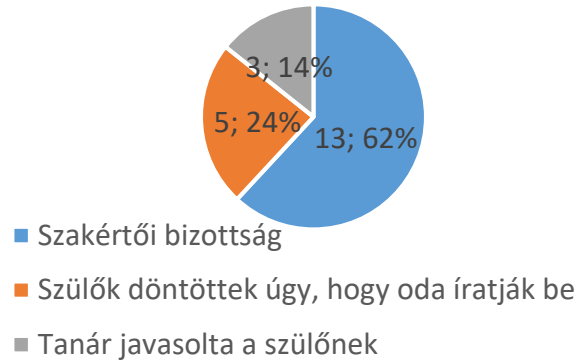
- 4 fő speciális szakiskolából
- 6 fő szakiskola speciális felkészítő osztályából

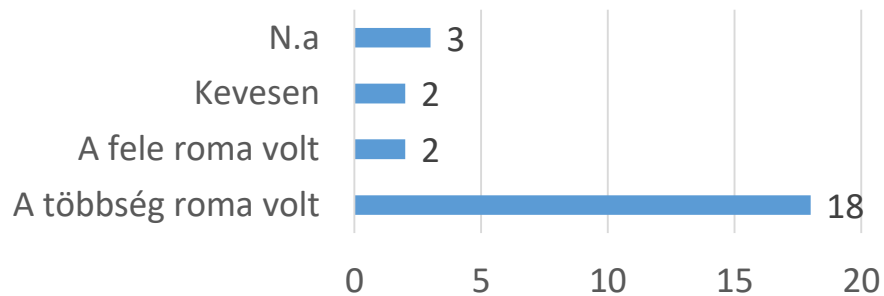

Loose Ends

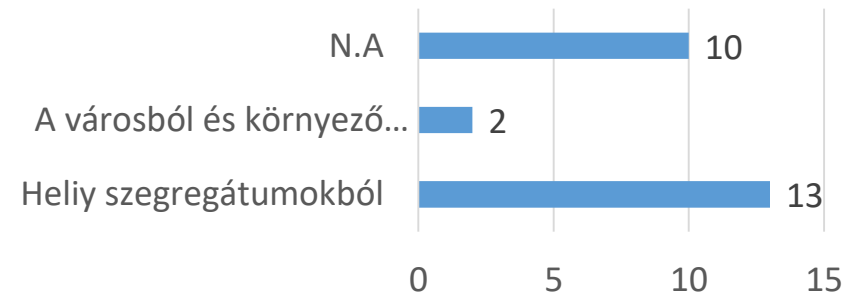
Ki javasolta a gyógypedagógiai iskolát?

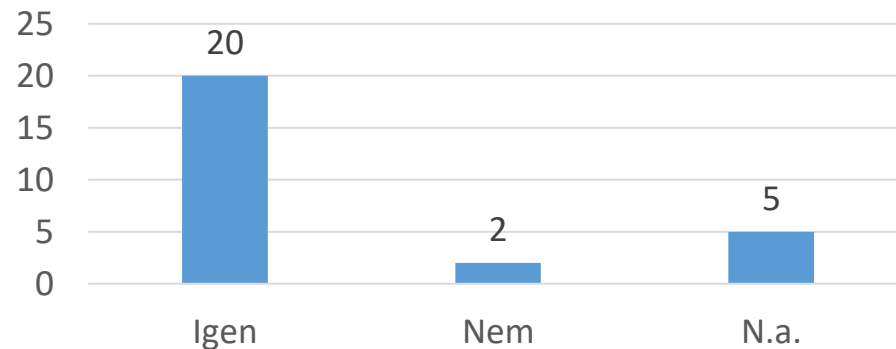
Megítélése szerint mennyi roma tanuló járt akkor az iskolába, amikor ő ott tanult? (vélemény/fő)

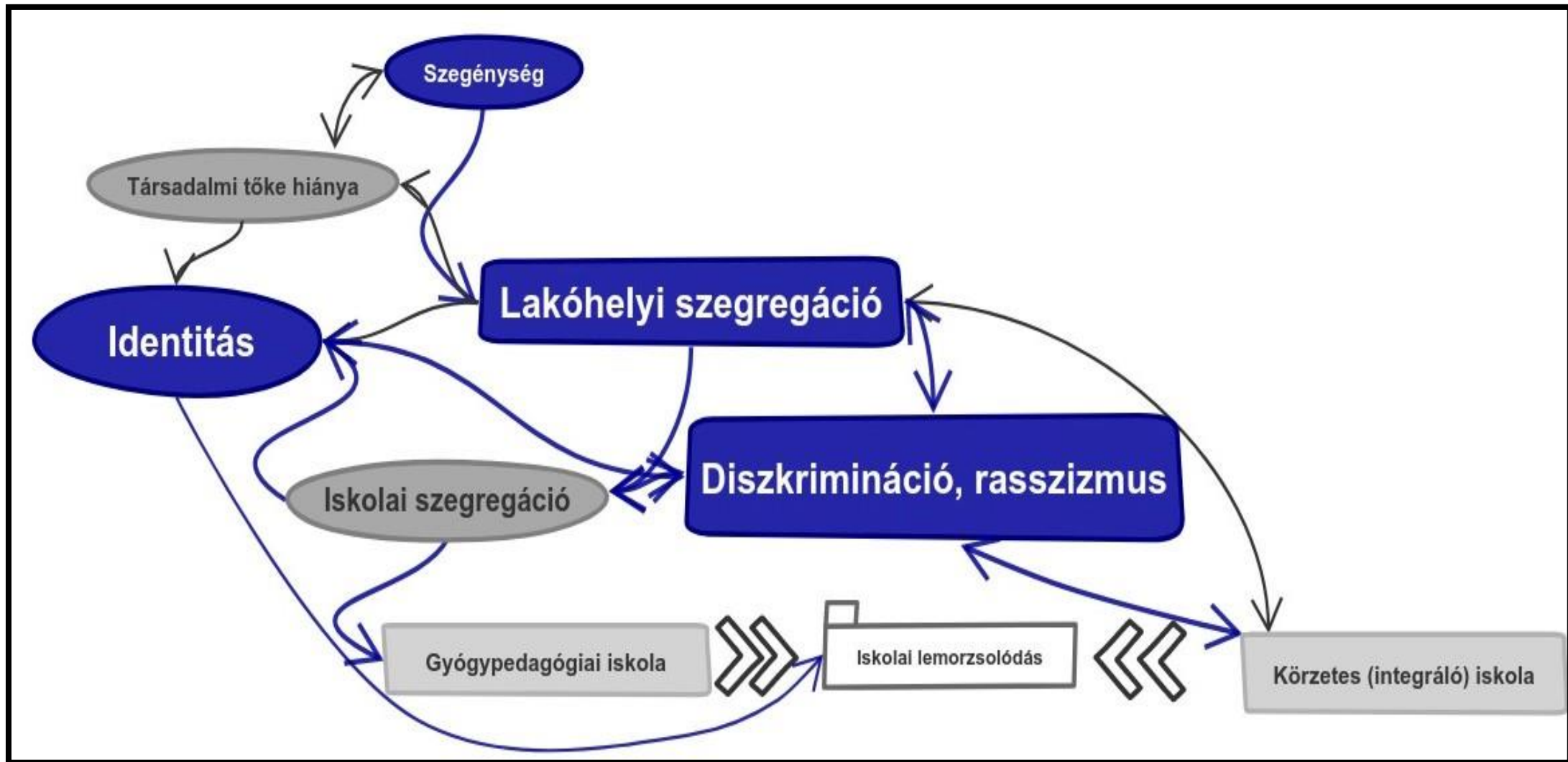
Honnan jártak be a gyerekek a gyógypedagógiai iskolába? (vélemény/fő)

Jártak-e rokonai a gyógypedagógiai iskolába, amikor iskolás volt? (fő/rokonság az iskolában)

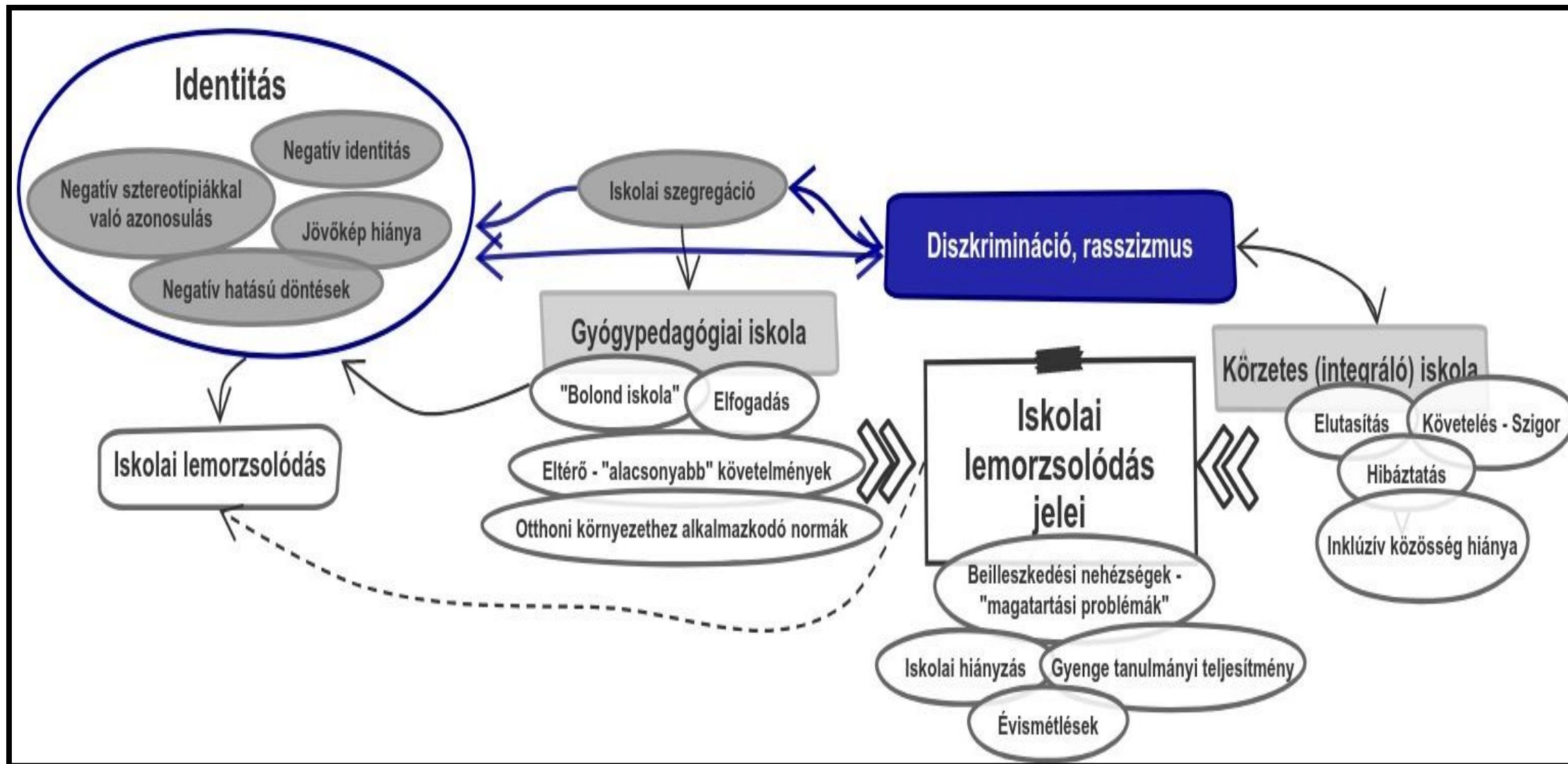

Loose Ends

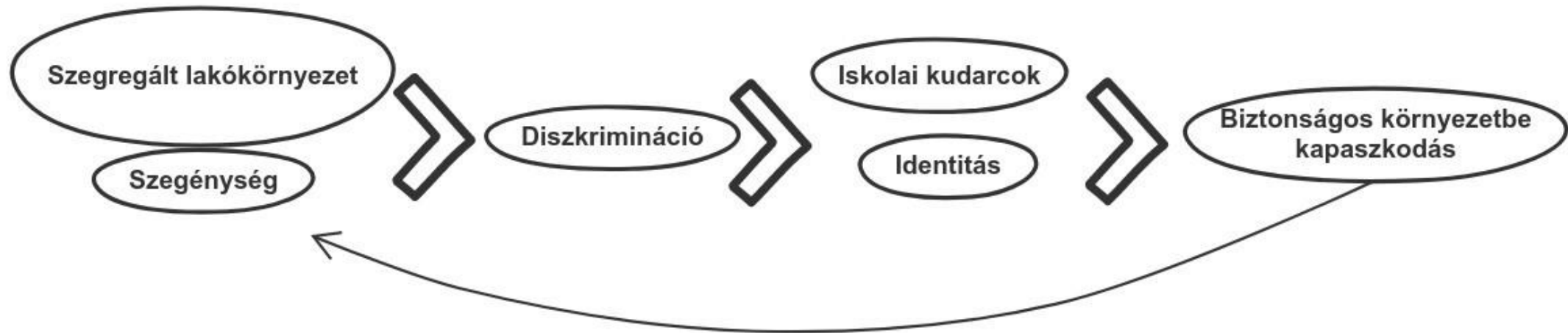

Loose Ends

Loose Ends

Téves feltételezés, hogy az iskolai sikeresség jelentős mértékű javulást hozna a telepen élő és/vagy hátrányos helyzetű fiatalok élethelyzetében.

Megbúvó lemorzsolódási okok: szegénység, rasszizmus és diszkrimináció, egyéb ellenállást kiváltó tanári viselkedések, korábbi évismétlések, „túlkorosság”

→ **Korábbi Iskolai áthelyezés, magántanulósítás = Ma tankötelezettség megszűnése 16 éves korban**

→ Az intézményi szegregáció miatt megkérdeztük, hogy milyenek a nem romákkal kapcsolatos tapasztalataik, hogyan viselkednek velük a hétköznapiakban, az utcán, a városban. A legtöbbit elhangzott mondat az volt, hogy **„egy kalap alá vesznek bennünket”**. Többen (71%) kifejtették, hogy megítélik, lenézik a roma embereket, azt hiszik róluk, hogy nem dolgoznak, lusták, bűnözők, túl sok gyereket csinálnak, „mercivel” járnak.

→ Van olyan fiatal, akit hetente kétszer - háromszor is igazoltatnak a rendőrök az utcán.

Loose Ends

"lenézték a gyereket"

"a magyar gyerekre jobban odafigyel"

"kötelező" "szigorúbb"

"ordítanak" • "kiabáltak vele"

SZIGOR

"kivételt tesznek a romákkal"

"házi feladatot is adnak"

"szigorúbb"

"szépen, ápolva legyen" a gyerek

"aki nem érti, amit mondanak azok lemaradnak... és akkor megbuktassák őket,
"ha nem tanultad meg, akkor jól van kapsz egy egyest"

"ott azért többet is tanulnak"

"normálisabb iskola"

"az van, hogy gyűlölik a romákat"

Loose Ends

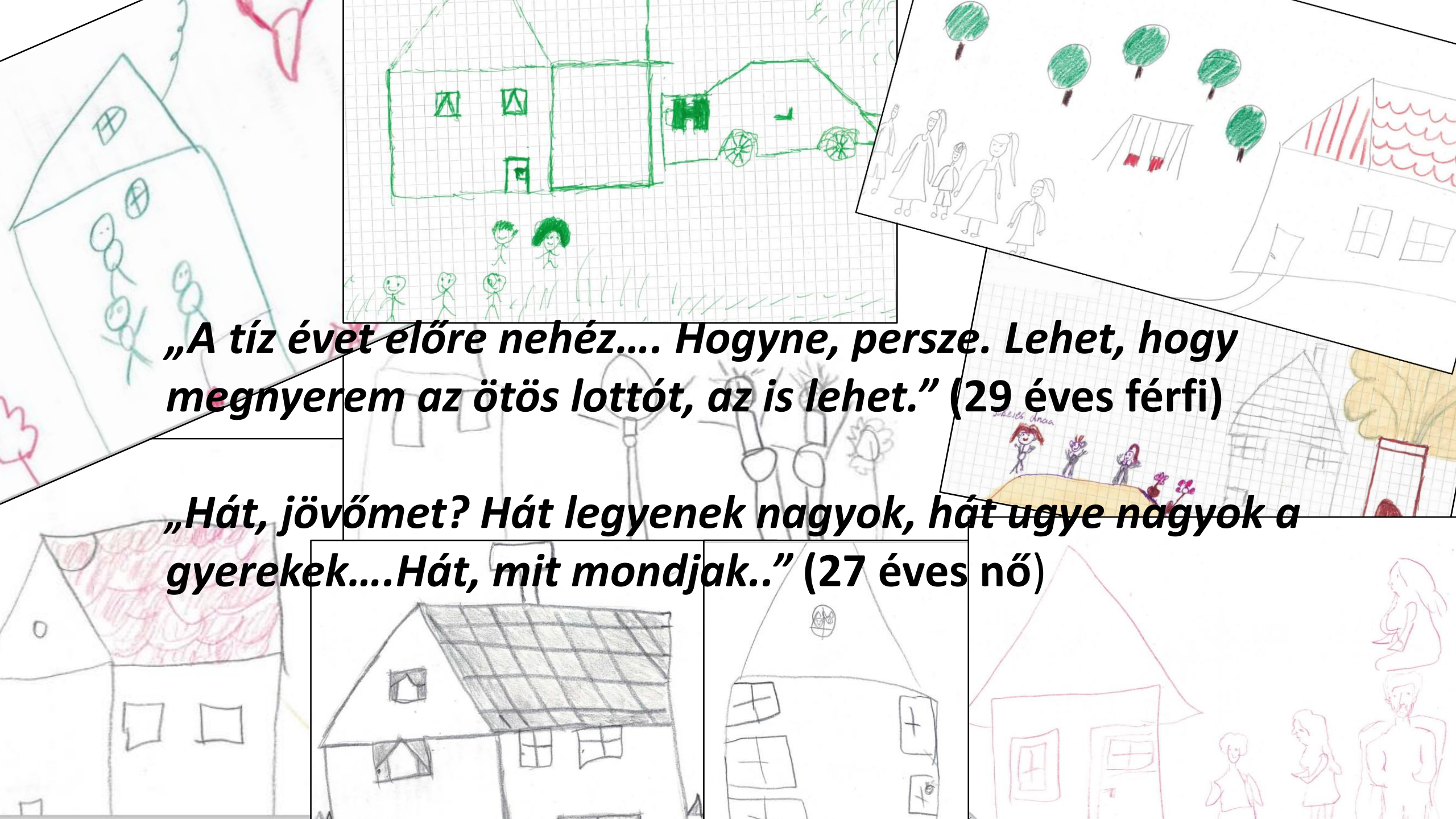
Romániai vizsgálat: A vizsgált fiatalok szüleinek többsége nem járt iskolába, és nem voltak meg a megfelelő feltételek az iskolába járáshoz. Ez befolyásolta a vizsgált fiatalok iskolából való kimaradását, azt megelőzően a gyógypedagógiai iskolába való áthelyezést. A helyi intézményrendszer is elsősorban a tanuló előzetes tudására, és a szülők tanulásban való segítségnyújtására számít, amelynek nem tudnak a szülők megfelelni. A gyógypedagógiai iskolában jobban alkalmazkodtak képességeikhez, *módszerek és tananyag* tekintetében, és ingyenes étkezést biztosítottak számukra. A családok nagy szegénységben élnek, alkalmi munkákból, fekete munkából élnek.

Macedóniai vizsgálat: Hivatalosan nem tartják nyilván a tanulók etnikai származását, azonban az iskolák éves programjából kinyerhetők az adatok, amely alapján a korábban speciális iskolának nevezett iskolákban napjainkban is magasabb a roma tanulók aránya.

A vizsgált családok mélyszegénységben élnek, komfort nélküli, rossz minőségű házakban, alkalmi vagy fekete munkát végeznek. A vizsgált családokból a fiatalok, néhány esetben gyerekeik, azért kerülnek speciális iskolába, mert a többségi iskola pedagógusai nem tartják őket alkalmasnak. A gyógypedagógiai iskolában biztos, hogy kapnak bizonyítványt, így biztosabban juthatnak álláshoz. A közös nyelv használatának hiánya miatt, gyakran élnek a gyógypedagógiai intézménybe áthelyezés eszközével. Az interjúalanyoknak pozitív tapasztalatai vannak többnyire a gyógypedagógiai iskolákról. Ugyanakkor néhányuk érzékeli, hogy kettős diszkrimináció áldozata.

„A tíz évet előre nehéz... Hogyne, persze. Lehet, hogy megnyerem az ötös lottót, az is lehet.” (29 éves férfi)

„Hát, jövőmet? Hát legyenek nagyok, hát ugye nagyok a gyerekek...Hát, mit mondjak..” (27 éves nő)